

Työ- ja elinkeinoministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö, päivätty 26.6.2025**Poliisihallituksen lausunto**

Poliisihallitus on perehtynyt lausuntoasiakirjaan ja toteaa sen johdosta lausuntonaan pykäläkohdittain kunnioittaen seuraavaa:

Ehdotettu 149 § vs. 159 §

Poliisihallitus kiinnittää huomiota siihen, että 149 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi ajoneuvosta ja 159 §:ssä kulkuneuvosta.

Ehdotettu 149.2 §

Momentissa esitetään, että turvallisuustarkastus voidaan jättää tekemättä laitosalueelle tulevalle poliisille, pelastustoimelle, Rajavartiolaitokselle tai puolustusvoimille taikka riskiperusteisesti muulle henkeen, terveyteen tai omaisuuteen kohdistuvan vakavan uhkan torjuntaan osallistuvalle henkilölle sekä näiden mukana oleville ajoneuvoille ja tavaroille. Poliisihallituksen käsityksen mukaan lainkohta antaa turvahenkilölle yksiselitteisesti toimivallan kohdistaa turvallisuustarkastus poliisiin ja poliisiajoneuvoihin sekä harkintavallan jättää se tekemättä. Poliisihallitus toteaa lausuntonaan, ettei turvallisuustarkastusta tule olla oikeutta suorittaa virkatehtävissä oleville poliisimiehille eikä heidän käytössään oleville poliisiajoneuvoille.

Poliisihallitus kiinnittää huomiota myös siihen, ettei lainkohdassa ehdoteta säädettäväksi siitä, kenellä olisi toimivalta tämän turvallisuustarkastuksen suorittamiseen.

Edelleen Poliisihallitus toteaa, ettei 149.2 §:ssä säädettäväksi ehdotettu oikeus jättää turvallisuustarkastus tekemättä koske kuljetuksia.

Poliisihallitus esittää harkittavaksi, että toinen momentti alkaisi sanalla ” *Laitosalueen...* ”. Näin se olisi yhdenmukainen momentin toisen virkkeen kanssa.

Ehdotettu 158 §

Poliisihallitus kiinnittää huomiota pykälän 1 momentin 8-kohdan sanamuotoon (”*miehiättömän ilmailualueen*”).

Ehdotettu 159.1 §

Säännös antaisi turvahenkilölle oikeuden tehdä turvallisuustarkastus muun ohessa kuljetukseen osallistujalle poliisimiehelle. Poliisihallitus toteaa lausuntonaan, ettei turvahenkilöllä tule olla oikeutta tehdä turvallisuustarkastusta virkatehtävissä oleville poliisimiehille eikä heidän käytössään oleville poliisiajoneuvoille.

Ehdotettu 159.2 §

Momentissa ei ehdoteta säädettäväksi, miten henkilöltä pois otetut esineet tai aineet palautetaan henkilölle silloin, kun poisotto on tapahtunut kuljetukseen liittyen.

Ehdotettu 159.3 §

Momentin mukaan ydinlaitoksella työskentelevä ja siellä asioiva henkilö sekä kuljetukseen osallistuva henkilö on turvahenkilön kehotuksesta velvollinen suorittamaan nautitun alkoholin tai muun huumausaineen toteamiseksi tehtävän kokeen. Poliisihallitus toteaa lausuntonaan, ettei poliisimiehen tule olla velvollinen alistumaan mainittuun kokeeseen turvahenkilön kehotuksesta.

Ehdotettu 160.1 §

Pykäläehdotuksen 1 momentissa fyysisten voimakeinojen käyttö rinnastetaan voimankäyttövälineeseen. Poliisihallitus katsoo, ettei rinnastus ole mahdollinen. Tämän johdosta sanat "*fyysisten voimakeinojen lisäksi*" tulisi poistaa pykäläehdotuksesta.

Poliisihallitus esittää harkittavaksi, että henkilön sitomisesta säädettäisiin uudistettavassa ydinennergialaissa omassa pykälässään.

Ehdotettu 160.2 §

Pykälän 2 momentissa esitetään, että voimankäyttövälineiden kantamiseen sovelletaan, mitä yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 20 §:ssä säädetään vartijan voimankäyttövälineiden kantamistavasta. Poliisihallitus pitää lakitasoista sääntelyä ydinennergialaissa asiassa tarpeettomana ottaen huomioon, että kantaminen tapahtuu pääsääntöisesti suljetulla laitosalueella ja siihen liittyvällä liikkumis- ja oleskelurajoitusalueella. Turvahenkilön tulee myös käyttää asua, jolla henkilö tunnistetaan turvahenkilöksi.

Poliisihallitus pitää riittävänä, että kantamistapa on otettu huomioon esimerkiksi turvaohjesäännössä (ehdotettu 150 §). Voimankäyttövälineiden näkyvä kantaminen voi toimia osaltaan ennalta estävänä keinona ydinennergian käyttöön mahdollisesti kohdistuvaa lainvastaista toimintaa vastaan.

Ehdotettu 161.3 §

Poliisihallitus esittää, että ehdotettua 3 momenttia muutetaan alla esitetyn mukaiseksi siten, että se mahdollistaa ampuma-aseen käytön miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumiseksi. Poliisihallitus ei pidä ehdotettua toimivaltuutta aseenkäytön osalta

tältä osin riittävänä. Poliisihallitus toteaa tässä yhteydessä, että sisäministeriö on asettanut lainsäädäntöhankkeen, jolla täsmennetään poliisin toimivaltuuksia puuttua miehittämättömien ilma-alusten eli droonien ja muiden miehittämättömien laitteiden kulkuun. Hankkeen tavoitteena on varmistaa poliisin kyky havaita ja tunnistaa drooneja ja muita miehittämättömiä laitteita sekä täsmentää kyseisten laitteiden kulkuun puuttumiseen liittyvien voimakeinojen käytön sääntelyä.

”Ampuma-asetta saa kuitenkin käyttää vain silloin, jos henkilön toiminnasta voi seurata välitöntä ja vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle taikka ydinlaitoksen tai kuljetuksen turvallisuudelle, ja lievempää keinoa uhkan torjumiseksi ei ole käytettävissä. Ampuma-asetta saa lisäksi käyttää kiireellistä ja tärkeää tehtävää suoritettaessa esineen, eläimen tai muun vastaavan esteen poistamiseksi *taikka miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumiseksi.*”

Ehdotettu 162.2 §

Teknisen laitteen käyttöön ei tulisi Poliisihallituksen näkemyksen mukaan soveltaa voimakeinojen käyttöä koskevaa sääntelyä siten kuin 2 momentissa esitetään. Poliisihallitus viittaa tältä osin esimerkiksi voimassa olevaan poliisilakiin, jossa teknisen laitteen käytöstä ja voimakeinojen käytöstä on säädetty eri pykälissä.

Ehdotettu 163 §

Pykälässä esitetään, että luvanhaltijan on ilmoitettava liikenne- ja viestintävirastolle, jos miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun on puututtu 162 §:n nojalla. Poliisihallitus pitää ilmoittamista tarpeellisenä vain, jos kulkuun on puututtu radiotaajuuksia käyttävällä teknisellä laitteella. Liikenne- ja viestintävirasto ei ole turvahenkilöiden voimankäyttöä valvova viranomainen.

Ehdotettu 165 §

Pykäläehdotuksessa käytetään termiä kolmas osapuoli. Poliisihallitus kiinnittää huomiota siihen, että *osapuoli*-sana viittaa jonkin asian asianosaiseen, mitä kolmas osapuoli ei kuitenkaan tässä asiayhteydessä ole. Poliisihallitus pitää esimerkiksi termiä *”ulkopuolinen taho”* parempana ilmaisuna.

Ehdotettu 370 § 2 ja 3 mom

Poliisilain 9 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan poliisin on annettava pyynnöstä muulle viranomaiselle virka-apua, jos niin erikseen säädetään. Poliisin on annettava virka-apua muulle viranomaiselle myös laissa säädetyn valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi, jos virka-apua pyytävää viranomaista estetään suorittamasta virkatehtäviään. Poliisin antama virka-apu on ensisijaisesti esteiden poistamista ja vastarinnan murtamista eli voimakeinojen käyttöä. Voimakeinojen käyttäminen on merkittävää julkisen vallan käyttöä.

Ydinenergialaissa säädetyllä valvontaviranomaisella on siis oikeus saada poliisilta virka-apua, jos sitä estetään suorittamasta virkatehtävää. Olennaista on se, että sen perusteella voi saada virka-apua virkatehtävän suorittamiseksi, jos tehtävän suorittamista ollaan estämässä tai tällaista on perusteltua syytä odottaa.

Lakiluonnoksen 370 §:n 2 momentin johtolauseen mukaan *"lisäksi tässä laissa tarkoitulla valvontaviranomaisella on oikeus saada poliisilta virka-apua"* kolmessa kohdassa määritellyjä tarkoituksia varten.

Ensimmäisen kohdan mukaan virka-apua olisi oikeus saada tässä laissa tarkoitetun valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi ja toiminnan keskeyttämistä, rajoittamista ja kieltoa koskevassa asiassa. Perusteluiden mukaan *"käytännössä virka-apu tarkoittaisi esim. tilanteita, jossa päätöksen kohde ei noudata saamaansa kieltoa tai rajoitusta ja Säteilyturvakeskuksen toimivalta ei riitä päätöksen täytäntöönpanemiseksi. Säännöstä voitaisiin soveltaa myös kuljetuksiin erityisesti, jos kuljetuksessa ei ole edellytetty turvahenkilöä, joka voisi estää suoraan oman toimivaltansa nojalla kuljetuksen toteuttamisen"*.

Poliisihallituksen käsityksen mukaan tämä virka-apu sisältyy jo ainakin osittain 1 momentin virka-apuun. Jos Säteilyturvakeskusta estetään suorittamasta virkatehtävää, kuten päätöksen panemasta päätöstään täytäntöön, sillä on oikeus saada poliisilta virka-apua.

Toisen kohdan mukaan valvontaviranomaisella on oikeus saada poliisilta virka-apua ydinmateriaalien ja ydinjätteiden löytämiseksi ja huostaan ottamiseksi suorittamalla kotietsintä tai henkilöntarkastus. Poliisihallitus toteaa, että virka-avun antamisen kannalta lähtökohta tulisi olla se, että tällaisessa etsinnässä valvontaviranomaisella tulisi olla toimivalta päästä kotirauhan suojaamaan paikkaan muutenkin kuin poliisin virka-apuna. Poliisin virka-avun tulisi rajautua tilanteisiin, joissa valvontaviranomaista esimerkiksi esitetään pääsemästä tällaiseen paikkaan

Mainitun kohdan mukaisessa tilanteessa saattaa myös olla ylittynyt ydinenergian käyttörikoksen syytä epäillä -kynnys. Mainittuun rikokseen voi syyllistyä, jos jättää noudattamatta ydinenergian käytön turvallisuutta, ydinjätehuoltoon liittyvää huolehtimisvelvollisuutta, turva- ja valmiusjärjestelyjä taikka sellaisia pelastuspalvelujärjestelyjä, jotka eivät kuulu viranomaisille, koskevia säännöksiä tai yleisiä tai yksittäistapausta koskevia määräyksiä. Mahdolliset etsinnät ja henkilöntarkastukset voisivat siis olla myös epäillyn rikoksen esitutkintaan liittyviä.

Poliisihallitus pitää perusteltuna säätää siitä, mitä toimenpiteitä virka-apuna suoritetaan. Säännös on kuitenkin näiltä osin sen käsityksen mukaan puutteellinen. Laissa pitäisi ilmetä, että kotietsinnän tai henkilöntarkastuksen suorittamisessa sovelletaan pakkokeinolakia. Nyt tämä on jätetty säännösperusteluihin.

Momentin 3 kohdan mukaan valvontaviranomaisella olisi oikeus saada virka-apua poliisilta Suomea velvoittavan ydinalan kansainväliseen sopimukseen perustuvan valvonnan toteuttamiseksi ja siinä määrättyjen seuraamusten täytäntöönpanemiseksi. Poliisihallituksen käsityksen mukaan tämä sisältyy jo 1 momenttiin.

Lakiluonnoksen 370 §:n 3 momentin mukaan Säteilyturvakeskuksella on oikeus saada valmiustilanteessa muun ohessa poliisilta virka-apua Säteilyturvakeskuksen henkilöstön kuljettamiseksi tapahtumapaikalle. Poliisin virka-avun osalta on edellisen poliisilain esitöissä todettu, että ”*poliisi ei sille kuuluvien tehtävien puitteissa vastaa esimerkiksi muiden viranomaisten kuljetustarpeen tyydyttämisestä*”. Lisäksi henkilöstön kuljettaminen ei ole julkisen vallan käyttöä.

Sanna Heikinheimo, poliisijohtaja

Jonne Lähteenmäki, poliisitarkastaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 21.08.2025 klo 15:41. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Liitteitä

Jakelu

Tiedoksi

Poliisihallitus, esikunta
Poliisilakimies Visa Weckström

Poliisihallitus

Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 Espoo

kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi

Puhelin +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780, poliisi.fi